

ФОРМУВАННЯ НОВОЇ СТРАТЕГІЇ ПУБЛІЧНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЄС

Перманентні геополітичні зміни на Європейському континенті, в епіцентрі яких сьогодні опинилася Україна, доводять важливість консолідації найвпливовішого у цьому регіоні субрегіонального об'єднання – Європейського Союзу, не лише в безпековій та економічній, а й в інформаційній сфері. У статті проаналізовано діючі рамкові програми та проекти ЄС, спрямовані на всебічний розвиток інформаційного сектору, ефективність індустрії та впровадження високих технологій у всі сфери життєдіяльності країн-членів ЄС. У центрі уваги інформаційні програми ЄС, які включають широкий спектр співробітництва європейських країн для розвитку передових інформаційних та комунікаційних технологій, стимулювання політики глобальних інновацій, адаптацію європейських ринків до нових соціально-економічних умов і подальший розвиток наукових інтерактивних досліджень. У статті досліджується інформаційна діяльність ЄС, комунікаційна політика знаходиться на етапі переформатування і навіть вироблення нової парадигми, в основу якої покладено принцип відкритості та публічності. Власне, сьогодні ЄС переорієнтовує увагу із загальноприйнятої для європейських країн практики доступу громадськості до документованих джерел та матеріалів, концентруючи увагу на виробленні власних інформаційних приводів для ЗМІ, із залученням до цього процесу регіональних та місцевих представництв.

Ключові слова: інформаційна політика ЄС, комунікаційні технології, публічна сфера.

Перманентные геополитические изменения на Европейском континенте, в эпицентре которых сегодня оказалась Украина, доказывают важность консолидации влиятельного в регионе субрегионального объединения – Европейского Союза, не только в сфере безопасности и экономики, но и в информационной сфере. В статье проведен анализ действующих программ и проектов ЕС, направленных на всестороннее развитие информационного сектора, эффективность индустрии и внедрения высоких технологий во все сферы жизнедеятельности стран-членов ЕС. Изучены информационные програм-

мы ЕС, которые включают широкий спектр сотрудничества европейских стран для развития передовых информационных и коммуникационных технологий, стимулирования политики глобальных инноваций, адаптацию европейских рынков к новым социально-экономическим условиям и дальнейшее развитие научных интерактивных исследований. В статье проводится анализ информационной деятельности ЕС, коммуникационная политика которого проходит этап реформатирования, а также выработка новой парадигмы, в основу которой положен принцип открытости и публичности. Собственно, сегодня ЕС переориентирует внимание с общепринятой для европейских стран практики доступа общественности к документированным источникам и материалам, концентрируя внимание на выработке собственных информационных поводов для СМИ, с привлечением к этому процессу региональных и местных представительств.

102

Ключевые слова: информационная политика ЕС, коммуникативные технологии, публичная сфера.

Permanent geopolitical rotation on the European continent, in the focus of which was today Ukraine, proves the importance of the consolidation activity within the most influential regional sub-regional integration - the European Union, not only in the security and economic, but also in the information sector. The paper analyzes the existing framework of the EU programs and projects aimed at the comprehensive development of the information sector, efficiency industry and the introduction of high technologies in all areas of the EU Member States. Studied the information of the EU, which include a wide range of the European cooperation for the development of advanced information and communication technologies, global policy to stimulate innovation, adaptation of the European markets to the new socio-economic conditions and the further development of interactive scientific research. The paper analyzes the information of the EU communication policy which stage is reformatted and even develop a new paradigm, which is based on the principle of open and public. In fact, today the EU reorients attention to a common European practice of public access to documented sources and materials, with a focus on developing their own information events for the media, with involvement of regional and local representatives.

Keywords: EU information policy, communication Technology.

Сучасний розвиток міжнародних відносин постійно засвідчує важливість вироблення державами чіткої стратегії у формуванні інформаційної політики. Адже сформована інформаційна стратегія не лише сприяє формуванню успішної політики на зовнішній арені, а й набуває елементів крайньої необхідності задля успішного лобювання власних інтересів на міжнародній арені. Еволюція міжнародних інформаційних відносин спонукає держави формувати не лише національну інформаційну стратегію, а й брати активну участь у виробленні скоординованих підходів щодо інформаційної діяльності.

Перманентна геополітична ротація на Європейському континенті, в епіцентрі якої сьогодні опинилася Україна, доводить важливість консолідації найвпливовішого у цьому регіоні субрегіонального об'єднання – Європейського Союзу, не лише в безпековій та економічній, а й в інформаційній сфері.

Аналіз останніх досліджень інформаційної діяльності ЄС доводить його ініціативність у формуванні прогресивного європейського інформаційного суспільства, з очевидними інноваційними підходами при втіленні політики інтеграції з активним залученням ІТ технологій. Відтак, інформаційна діяльність зазначеного регіонального об'єднання дедалі частіше викликає інтерес вітчизняних та зарубіжних науковців.

Європейський Союз є найбільш впливовим об'єднанням держав в європейському регіоні. Його регіональна політика спрямована на усунення бар'єрів та диспропорцій між країнами-учасницями, ліквідацію інформаційної нерівності з одночасною консолідацією інформаційних ресурсів, збереження національної самобутності та ідентичності. Вже до середини 90-х років ХХ ст. у країнах ЄС склалося чітке розуміння важливості інформації як одного з найважливіших інтелектуальних ресурсів сучасного розвитку. А протягом ХХІ ст. європейською спільнотою було здійснено низку важливих прогресивних кроків, спрямованих на розвиток і вдосконалення інформаційної сфери.

Необхідність переходу до інформаційного суспільства, як зазначається в останніх документах Європейського союзу, обумовлюється становленням та домінуванням у нових технологічних укладів, переходом інформаційних ресурсів у реальні ресурси соціально-економічного прогресу, задоволенням

потреб суспільства в інформаційних продуктах і послугах, зростанням ролі інформаційно-комунікаційної інфраструктури у системі суспільного виробництва, вдосконаленням освітньої, науково технічної і культурної сфер та рівноправного використання інформаційних ресурсів.

Загальна структура ЄС визначає інститути, через які реалізується політика в галузі інформації та комунікації – Європейську Раду, Європейську Комісію, Генеральний Директорат з інформаційного суспільства, Форум інформаційного суспільства ЄС, Генеральний Директорат з освіти і культури та через інформаційні центри у країнах-членах організації та за її межами [3, с.138].

Власну стратегію інформаційної діяльності ЄС розпочав ще з дня свого заснування, визначивши в статтях Маастрихтського договору 1992 р. положення про збереження європейської самобутності в еволюції інформаційного обміну та процесі інтеграції урядових структур [8].

104

У 1993 році Європейська Комісія ухвалила революційний документ «Біла Книга. Зростання, конкурентоспроможність, зайнятість: виклики та стратегії ХХІ століття» про зміну економічної політики ЄС, де визнається важливість ідеології інформаційної цивілізації, ефективність промислового розвитку на основі нових комунікаційних технологій, підвищення якості життя населення європейських країн. У рамках Єврокомісії були обговорені такі стратегічно важливі доповіді, як «Європа і глобальне інформаційне суспільство: рекомендації для Європейської Ради ЄС» (Доповідь М. Бангеманна, Брюссель, 1994 р.), «Шлях Європи до інформаційного суспільства» (Люксембург, 1994 р.), «Включення інформаційного суспільства у політику Європейського Союзу. План дій» (Брюссель, 1996 р.), «Доповіді ЄК Форуму інформаційного суспільства» (Брюссель, 1996-2000 рр.), в яких реалізація ідеї інформаційного суспільства полягає:

- 1) в оптимальному використанні інформаційних і комунікаційних технологій для європейської інтеграції та задоволення суспільних потреб;
- 2) у розробці правової бази для вільної конкуренції універсальних інформаційних продуктів і послуг;
- 3) у створенні європейської інформаційної супермагістралі на основі об'єднання національних мереж для електронної комерції;

- 4) у запровадженні інформаційних технологій для вдосконалення освіти, кваліфікації та навичок життя у новому середовищі;
- 5) у вдосконаленні можливостей європейської індустрії та забезпеченні конкурентоспроможності на світових ринках [4, с. 235].

Засади європейської інформаційної політики ЄС концептуально сформульовані у доповіді комісії під головуванням М. Бангеманна. Основна ідея документу – створення інформаційного суспільства на основі процесу європейської інтеграції з метою забезпечення економічної стабільності країн Європи, економічного зростання традиційних і нових (інформаційних) виробництв, розв'язання соціальних проблем, створення нових робочих місць і зайнятості населення, надання можливостей для вільного доступу до глобальних мереж із метою освіти, охорони здоров'я та адміністративного управління. При цьому наголошується на економічному зростанні саме європейської промисловості за умови інтенсифікації розвитку високих технологій, на поширенні пропаганди ідей інформаційного суспільства та послуг у національних спільнотах. Група М. Бангеманна запропонувала відповідний план дій для становлення інформаційного суспільства в Європі [5].

105

Усвідомлюючи важливість нових тенденцій еволюційного розвитку, Європейська Комісія ЄС прийняла програмний документ «Шлях Європи до інформаційного суспільства» (1994 р.), в якому визначені принципи діяльності ЄС в галузі інформації і комунікації. Вони полягають у необхідності формування суспільної думки і підготовці європейської спільноти до усвідомлення реалій інформаційного суспільства; у створенні концепції європейської інформаційної політики та європейського інформаційного права; у забезпеченні вільного доступу до інформаційних послуг із широким спектром використання; впровадженні багатомовності в інформаційній і комунікаційній діяльності, збереженні національно-культурної самобутності та ідентичності.

Форум інформаційного суспільства (ФІС) – незалежний консультативний орган ЄС, головною метою діяльності якого є збалансований розгляд усіх аспектів і викликів інформаційного суспільства. Як консультативний орган ФІС надає ЄК ЄС пропозиції і рекомендації щодо пріоритетних напрямів діяльності та реалізації проектів організації. Процедура роботи та прийняття рішень ФІС дає можливість вести відкриті політичні дискусії з метою констру-

тивного обміну ідеями і для вільного вираження поглядів із проблем міжнародної координації дій за програмою інформаційного суспільства, формування єдиної системи правового регулювання інформаційної сфери, конвергенції телекомунікацій, засобів масової комунікації.

Форум проводить конференції на рівні міністрів у галузі комунікації країн-членів для розгляду актуальних проблем інформаційної політики, економіки, права. На конференціях Форуму (Бонн, 1997 р.; Барселона, 1998 р.; Брюссель, 1999 р.; Відень, 2000 р.) і у прийнятих на них документах (деклараціях) наголошується на поширенні ідеї інформаційного суспільства в країнах ЄС, координації дій за наступними напрямками: декларація споживача інформаційних послуг, проблеми зайнятості і соціальний захист, міста в інформаційному суспільстві; модель Європи в інформаційному суспільстві; інновації нової галузі (інформаційний бізнес); електронні уряди (впровадження нових технологій у системі управління місцевої та регіональної влади); європейська інтеграція і процес розширення на Схід; трансформація освіти; демократичні цінності і ЗМК, інфраструктура, нові технології і суспільний сектор. Досвід Форуму у розробці стратегій суспільного розвитку в умовах інформаційного суспільства та формуванні свідомості європейської спільноти з цієї проблеми втілюється у директивних рішеннях ЄК ЄС та реалізується національними урядами країн-членів.

Генеральний Директорат ЄС з інформаційного суспільства був створений у 1999 році в результаті реорганізації ЄК, до компетенції якого входили напрями: телекомунікації, інформаційний ринок, наукові дослідження з інформаційних технологій. Метою діяльності Директорату з проблем інформаційного суспільства є здійснення політики Європейської Комісії ЄС в галузі інформації і комунікації. Основними завданнями Генерального Директорату є:

- 1) формування політики інформаційного суспільства в країнах ЄС;
- 2) розробка регулятивних та правових документів, необхідних для здійснення інформаційної політики в європейському регіоні;
- 3) створення програм інформаційного суспільства і встановлення взаємодії між політикою розвитку технологій та політикою регулювання інформаційного суспільства;

4) впровадження нових технологій в інші сфери життєдіяльності європейських спільнот;

5) допомога у реалізації програм ЄС, пов'язаних з інформаційним суспільством, зокрема за напрямками зовнішньої політики, технологічних досліджень, підприємницької ініціативи, конкуренції, єдиного ринку, освіти, культури.

У рамках повноважень Директорату була прийнята програма заходів щодо збільшення безпеки в Інтернеті, в якій підкреслюється можливість розробки загальної структури цифрового підпису та кодування для підвищення рівня безпеки електронної торгівлі в Інтернеті, а також важливість стимулювання випуску та розвитку криптографічної продукції. Директорат також ініціював розробку і підготовку документів про телекомунікації і супутниковий зв'язок, конвергенцію медіаіндустрії, аудіовізуальну політику, регулювання інформаційної діяльності, соціальні аспекти інформаційних супермагістралей, проблеми соціальної політики в інформаційному суспільстві, антимонопольні заходи в медіабізнесі. Генеральний Директорат з інформаційного суспільства визначив конкретні напрямки розвитку на XXI століття – удосконалення пан'європейської інформаційної політики та інформаційного права, сприяння становленню інформаційного суспільства.

Сьогодні, в рамках ЄС реалізується близько 500 програм і проектів, спрямованих на всебічний розвиток інформаційного сектору, ефективність індустрії та впровадження високих технологій у всі сфери життєдіяльності країн-членів ЄС. Європейський Союз розвиває програми наукових досліджень у галузі інформаційних технологій у різних контекстах за стратегічними напрямками європейського розвитку на основі інтелектуального потенціалу та об'єднання інформаційних ресурсів. Інформаційні програми ЄС включають широкий спектр співробітництва європейських країн для розвитку передових інформаційних та комунікаційних технологій, стимулювання політики глобальних інновацій, адаптацію європейських ринків до нових соціально-економічних умов і подальший розвиток наукових інтерактивних досліджень [10].

Досліджуючи стратегії інформаційної діяльності ЄС, слід звернути увагу й на ще один важливий аспект інформаційної діяльності ЄС – це процес формування внутрішньої інформаційної струк-

тури Союзу, зокрема трансформації у відкритості європейських інститутів. Підґрунтям публічності інститутів ЄС став документ єврокомісара Жуана де Деуша Пінейру під назвою: «Інформація, комунікація, відкритість». Запропонована програма передбачала зокрема впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у систему внутрішньої інтеграції структурних елементів та країн-членів ЄС з одночасним формуванням відкритого доступу громадськості до програм діяльності Союзу. Відтак, було створено Генеральний директорат з питань преси та комунікації, який об'єднав інформаційну політику ЄС у єдину стратегію діяльності на основі трьох рамкових програмних документів: «Нові грані співпраці у сфері інформації та комунікації ЄС» (СОМ 2001); «Стратегія ЄС у сфері інформації та комунікації» (СОМ 2002); «Імплементация стратегії ЄС у сфері інформації та комунікації» (СОМ 2004) [7].

108

—

В основу нової інформаційної програми покладено процес децентралізації процедури надання інформації країнам-членам ЄС задля раціоналізації роботи інформаційної мережі в структурі самої організації. Відтак, ЄС зосередив свою увагу на розвитку місцевих мереж зв'язку і передав у 2001 р. більше повноважень з Брюсселя – Європейській асоціації локального інформаційного розвитку (AEIDL). Одночасно започатковано програму підготовки кадрів для збору, аналізу та передачі інформації у представництвах країн-членів ЄС, що в майбутньому передбачає передачу їм обов'язків по розбудові інформаційних точок забезпечення досконалої форми реактивного та своєчасного інформування. Такі тренінги відбувалися на базі відомих європейських інженерних вузів у 2005-2009 рр.

Прагнення Єврокомісії диверсифікувати інформаційний зв'язок із суспільством по лінії «центр-регіон» через місцеві представництва були цілком виправданими, адже «невдалі» референдуми в країнах-членах Союзу щодо Конституції спровокували дискусії навколо питання недостатнього взаємозв'язку між суспільством та структурами ЄС, здебільшого щодо непродуманої інформаційної кампанії, яка мала б забезпечити позитивний результат. Власне, відсутність комунікації в суспільстві навколо проблем євроінтеграції та бачення щодо майбутнього ЄС й викликало проблему поглиблення євроскептицизму та низької довіри, і як

наслідок відсутності підтримки відповідних європрограм.

Нова стратегія Європейської Комісії зосереджена також на виробленні системи зав'язків з громадськістю, що дозволить не лише сфокусувати увагу на специфіці багатокультурності населення Європи, а й зробити структуру ЄС доступною і як результат спровокувати суспільний інтерес до загальноєвропейської політики. З таких ініціатив було підготовлено нову програму «План Д: Демократія, Діалог, Дебати» (Plan-D for Democracy, Dialogue and Debate (COM 2005)) мета якої – започаткувати широкий діалог про майбутнє Євроспільноти між інститутами та громадянами ЄС. Згідно положень документу, дебати про майбутнє Європи повинні зосередитися на потребах та очікуваннях громадян з метою підтримки довіри і участі у представницькій демократії. Знаковим для нової стратегії стало визначення цільових аудиторій (наприклад молоді, середнього класу, люди пенсійного віку), тобто було взято до уваги специфіку впливу ЗМІ на різні верстви населення, що, у свою чергу, започаткувало інтерактивну форму політичних дискусій [11].

109

Так, у 2006 році «План Д: Демократія, Діалог, Дебати» стартував як основоположна стратегія налагодження комунікації між ЄС та громадянським суспільством. Деталізовані заходи Плану Д мали подолати або, принаймні, послабити негативну тенденцію падіння інтересу значної частини населення до інтеграційних процесів, зниження активності виборців і появи сумніву щодо взаємовигідного об'єднувачого процесу для всіх його учасників і суб'єктів. Тому дебати повинні були відбуватися не лише на загальноєвропейському рівні, а й включити до дискусії місцевий, регіональний та національний рівні кожної з країн ЄС, розгортаючись як в новоінституціоналізованому європейському публічному просторі, так і в рамках вже існуючих комунікативних структур, платформ, майданчиків та форумів. Діалоги повинні були розгортатися не тільки в парламентах, але також у друкованих та електронних ЗМІ, в Інтернет-просторі, за допомогою проведення «круглих столів», опитувань громадської думки, фокус-груп та інших інтерактивних форм взаємодії. На думку головної ініціаторки інноваційного проекту Маргот Вальстрем, тогочасного віце-президента та комісара Єврокомісії, План Д – це найефективніша комунікативна стратегія, націлена на стимулювання широкої суспільної дискусії з питань

майбутнього [2, с. 11].

Відповідно до Плану Д кожна з таких дискусій знаходила своє відображення на місцевій, регіональній та національно-державній платформі і відповідно до задумів авторів зверталася увага суспільства на майбутнє Європи, віддаючи при цьому належну увагу думкам та баченням соціуму з одночасним фіксуванням пропонувананих пропозицій. Головні питання, які були включені до порядку денного публічного діалогу, стосувалися передусім взаємовигідної європейської інтеграції, подальшого спільного вирішення економічних та соціальних питань, створення нових робочих місць, вдосконалення роботи транспорту, цін на енергоносії, стану екології і так далі. Запропонована нова форма комунікації носила не звичний формальний односпрямований процес інформування, а принципово двосторонній, діалоговий, дискусійний характер, що полягав не просто в можливості громадянського суспільства артикулювати свою точку зору, але і в агрегації альтернативних точок зору, в обліку різних бачень й пошуку прийняттого консенсусу або навіть компромісу [9].

110

Провівши аналіз інформаційної діяльності ЄС, можна переконливо стверджувати, що його комунікаційна політика проходить етап переформатування і навіть вироблення нової парадигми, в основу якої покладено принцип відкритості та публічності. Власне, сьогодні ЄС переорієнтовує увагу із загальноприйнятої для європейських країн практики доступу громадськості до документованих джерел та матеріалів, концентруючи увагу на виробленні власних інформаційних приводів для ЗМІ, із залученням до цього процесу регіональних та місцевих представництв.

Обґрунтовуючи свої позиції глибинним аналізом настроїв у суспільстві на основі три-етапного емпіричного дослідження, а саме: вивчення документів, експертне інтерв'ювання та стандартне опитування, Європейська Комісія вирішила докорінно змінити комунікаційну парадигму ЄС перейшовши від бюрократичної політики «за зачиненими дверима» до політики прозорості та діалогу з одночасним впровадженням власної PR-кампанії, необхідність якої доведена наростаючою кризою довіри до діяльності структури ЄС.

Відтак, нова стратегія публічності в інформаційній сфері ЄС передбачала наступні кроки:

- Відкриті засідання Європейської Ради. Раніше публічними були лише засідання Європейського Парламенту, у той час як всі засідання Ради та Комісії відбувалися за зачиненими дверима і це давало змогу главам держав-учасниць спекулювати навколо їх позиції щодо окремих питань і як наслідок уникати відповідальності за прийняті рішення від імені країни яку представляє. Сьогодні, більшість засідань Європейської Ради проходять в онлайн режимі.

- Усебічне право доступу до документів. Від 2001 року зазначене право еволюціонувало від дозволу в отриманні доступу до офіційних документів до обов'язку всім установам на всіх рівнях надавати вичерпну інформацію згідно надісланого запиту.

- Обмежений набір винятків. Поступово скорочується список інформації, яка повинна бути конфіденційною. До такої бази можуть бути віднесені лише документи з добре обґрунтованих причин (наприклад безпекові, резонансні чи з питань професійної етики).

- Нормативно-правовий реєстр. Публічність передбачає зручний спосіб пошуку потрібного документу, а відтак, новим завданням для структур ЄС та представництв держав-членів стало створення власних реєстрів нормативної бази і долучення їх до єдиної інформаційної системи ЄС.

- Реалізація положень. Даний крок передбачає контроль над процесом впровадження нової стратегії публічності в структурі ЄС. Відтак, інститути ЄС повинні надавати періодичні звіти з проблем реалізації інформаційної політики, а саме щодо запровадження та вдосконалення у підзвітним їм установах реєстрів документів та їх вільного доступу [9].

В процесі реалізації кроків стратегії публічності виокремлено новий елемент інформаційної діяльності ЄС – Інформацію державного сектору (ІДС), що є узагальненою назвою інформаційних ресурсів, зібраних і підготовлених органами державної влади та місцевого самоврядування, а також підприємствами державної форми власності в процесі їхнього функціонування (наприклад, метеорологічні, картографічні, юридичні, транспортні, фінансові, економічні та інші дані).

Переважна частина цих даних може бути використана повторно або інтегруватися у нові продукти і послуги (автомобільні системи навігації, прогнози погоди, фінансові та страхові послуги тощо).

Крім того, ІДС відіграє фундаментальну роль у функціонуванні внутрішнього ринку і у вільному обігу товарів, послуг та робочої сили. Легкодоступна адміністративна, правова, фінансова та інша суспільна інформація сприяє прийняттю правильних рішень суб'єктами діяльності (особливо транскордонної). Вона є дуже важливою для мобільності працюючих, а також для студентів і людей, що проживають у віддалених районах Європи.

112 — З огляду на вищезазначене, інформацію державного сектору можна умовно класифікувати як адміністративну і неадміністративну. Перша категорія має безпосереднє відношення до виконання управлінських функцій урядовими та адміністративними структурами, друга – до вирішення актуальних проблем суспільного розвитку в різних сферах життєдіяльності (географічна, транспортна, бізнесова, науково-дослідна та інші види інформації). У свою чергу, адміністративна інформація може бути розподілена на інформацію, яка є фундаментальною для функціонування демократії (нормативно-правові акти, судова практика, парламентська інформація) та інформацію, яка не має такого фундаментального характеру. Зазначимо, що усі ці суспільно важливі для розвитку Європи інформаційні ресурси через національні законодавчі розбіжності щодо шляхів доступу до них тривалий час залишалися фрагментованими і розрізненими, а це утруднювало їхнє повторне використання.

Знаковим в цьому напрямі було прийняття у 2003 році “Директиви про повторне використання інформації державного сектора”, яка сформувала загальні правові рамки діяльності органів державної влади щодо процесу надання доступу до їхньої інформації для повторного використання з метою усунення дискримінаційних, монопольних бар'єрів та бар'єрів, пов'язаних з відсутністю прозорості [6].

Директива фактично встановила правові рамки для європейського ринку ІДС, який раніше не регулювався. Зокрема було зроблено акцент на двох ключових елементах внутрішнього ринку: його прозорості та чесній конкуренції. Предметом її регулювання стали матеріали, що перебувають у віданні державних органів держав-членів на національному, регіональному та місцевому рівнях, а саме: міністерств, відомств, муніципалітетів, а також фінансово підконтрольних урядових організацій. Метою Ди-

рективи є:

- сприяти створенню пан'європейських послуг, заснованих на інформації державного сектора;
- покращити ефективно транскордонне повторне використання інформації задля створення нових товарів та послуг;
- обмежити спотворення конкуренції на інформаційному ринку Співтовариства.

Згідно з положеннями Директиви, процедури для розгляду запитів щодо інформації для повторного використання повинні враховувати наступні проблемні питання: доступність, визначення вартості, прозорість, недопущення дискримінації, перехресне субсидування, ексклюзивні домовленості, ліцензування.

1. Доступність:

- документи повинні бути доступні для повторного використання у всіх форматах і всіма мовами;
- матеріали повинні бути доступні у електронному форматі;
- обробка запитів та отримання ліцензій повинні виконуватись в конкретні терміни;
- для полегшення пошуку доступного матеріалу для повторного використання слід забезпечувати практичні інструменти (наприклад, списки інформаційних ресурсів чи мережевих порталів).

2. Визначення вартості:

- витрати не можуть перевищувати певного рівня (розрахунок максимального рівня повинен базуватися на основі витрат, понесених для отримання інформації, разом з розумною віддачею від інвестицій);
- державні установи повинні намагатися закладати в ціну низькі витрати (чи їхню повну відсутність);
- органи державної влади на вимогу повинні розкривати порядок розрахунку витрат.

3. Прозорість:

- прозорість умов повторного використання інформації державного сектора;
- витрати та інші умови повинні бути попередньо встановлені і опубліковані;
- зрозуміла інформація щодо підстав для відмови у разі негативного рішення, а також щодо засобів правового захисту заявників для оскарження рішень.

4. Недопущення дискримінації:

- умови для повторного використання не повинні бути дискримінаційними для подібних категорій ресурсів.

5. Перехресне субсидування:

- забороняється перехресне субсидування;
- якщо державні органи повторно використовують свої документи для вироблення додаткових послуг в умовах конкуренції з іншими користувачами цих документів, то в цьому випадку до всіх повинні застосовуватися рівні витрати та інші умови.

6. Ексклюзивні домовленості:

- забороняються ексклюзивні домовленості;
- ексклюзивні права можуть бути дозволені лише у виняткових випадках, коли вони необхідні для надання послуг в інтересах суспільства.

7. Ліцензування:

- наявність стандартних ліцензій в цифровому форматі;
- ліцензії не повинні необґрунтовано обмежувати можливості

114

— для повторного використання або бути використані для обмеження конкуренції.

Документ набрав чинності 31 грудня 2003 року і лише 8 травня 2008 року всі 27 держав-членів сповістили Комісію, що вони повністю імплементували Директиву [1, с. 117-122].

Таким чином, з огляду на нові виклики, які постали перед ЄС в умовах його одночасного розширення і часткової втрати підтримки в середині вже сформованої євроспільноти, довелося вдаватися до пошуку нових стратегій інформаційної діяльності задля закріплення авторитету не лише в зовнішньополітичних умовах, а й в очах власного співтовариства. Здійснивши поглиблений аналіз інформаційної діяльності ЄС можна дійти висновку, що оголошений Союзом курс інформатизації суспільства формується з ряду стратегій, які покликані реалізувати амбіції ЄС на домінування в інфосфері не лише у об'єднаній Європі, а й в міжнародних відносинах. Відтак, сформована стратегія публічності визначила умови його авторитетності через консолідовану внутрішню підтримку з боку суспільства, яка ґрунтується на доступності політики ЄС: його відкритості та гласності, що дає йому змогу налагодити діалог з громадянами свого у рамках мультикультурних практик і як наслідок знаходити важливий компроміс у вирішенні

найгостріших проблем. Разом з тим, політика відкритості дозволяє суспільству вести прозорий діалог не лише з національними урядами, а й безпосередньо з інституціями ЄС, що формує суспільне переконання у щирості інтересу ЄС до громадських потреб, а отже й викликає потрібну для Союзу зворотну реакцію – широку підтримку його програм та покращення кредиту довіри до узгодженого курсу, спрямованого на поглиблення інтеграційних процесів.

Джерела та література:

1. Європейські публічні комунікації: культура, політика, технології. Колективна монографія / А.Л. Шинкарук, В.М. Парфенюк, Е.Я. Кац. – Рівне, 2013. – 416 с.

2. Зайцев А.В. Лиссабонський договір и інституалізація громадянського діалога в Евросоюзі / Александр Владимирович Зайцев // Общество: политика, экономика, право. – 2011. – №4. – С. 24-32.

3. Макаренко Є.А. Європейська інформаційна політика / Є.А. Макаренко. — К.: Наша культура і наука, 2000. – 368 с.

4. Макаренко Є.А. Міжнародні інформаційні відносини: Монографія / Є.А. Макаренко. – К.: Наша культура та наука, 2002. – 452 с.

5. Bruggemann M. Information policy and the public sphere: EU communications and the promises of dialogue and transparency / Michael Bruggemann//Javnost-The Public. – Vol. 17. – 2010. – № 1. – P. 5-22.

6. Directive 2003/98/EC of the European Parliament and of the Council of 17 November 2003 on re-use of public sector information // Official Journal of the European Communities. – 31.12.2003. – L 345. – P. 90-96.

7. Overy P. European information: a guide to official sources. – United Kingdom.: European Information Association. – Fourth edition. – 2010. – 102 p.

8. Договор о Европейском Союзе (Маастрихт, 7 февраля 1992 года) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_029.

9. Зайцев А.В. Новая Агора: гражданский диалог в Евросоюзе / Александр Владимирович Зайцев [Електронний ресурс] / Электронные журналы. – Режим доступа: <http://e-notabene.ru/lr/>

article_123.html.

10. Овсіюк М.О. Інформаційної політики ЄС у галузі медіа ресурсів / М.О. Овсіюк [Електронний ресурс] / Політологія. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_ENXXI_2011/Politologia/10_85580.doc.htm.

11. Plan D for Democracy, Dialogue and Debate / Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. «The Commission's contribution to the period of reflection and beyond: Plan-D for Democracy, Dialogue and Debate» COM(2005) 494 final [Електронний ресурс] / EUROPA: Summaries of EU legislation. – Режим доступу: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/a30000_en.htm.